

Programa

TRIBUNA D'ARQUEOLOGIA 2022

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Lloc i hora:

Palau Marc, Sala d'actes

Rambla de Santa Mònica, 8, Barcelona

Transmès en directe pel canal de YouTube de patrimoni.gencat.

18.00 hores

AVÍS:

La conferència del dia 9 de març sobre el projecte «AgriChange» es farà en línia i en directe a les 18.00 hores a través del canal de YouTube de patrimoni.gencat. Aquesta conferència NO ES FARÀ DE MANERA PRESENCIAL.

Organització:

Departament de Cultura. Direcció General del Patrimoni Cultural. Servei d'Arqueologia i Paleontologia

Adreça electrònica:

tribunadarqueologia@gencat.cat

Blog:

<https://tribunadarqueologia.blog.gencat.cat/>

Imatge de portada: Vista general del sector nord de la ciutat grega d'Emporion l'any 2021. Fotografia: MAC-Empúries / Virtus Magic.

Imatge de contraportada: Escultura d'un cap de lleó de la vil·la romana de Llorís (Isona i Conca Dellà, Pallars Jussà). Fotografia: Francina Pubill (Museu de la Conca Dellà).

2022

1

23

de febrer

Presentació del cicle de conferències de la Tribuna d'Arqueologia 2022 a càrrec de la directora general del Patrimoni Cultural, Elsa Ibar Torras.

El port d'Emporion. Noves dades a partir de l'excavació arqueològica del sector nord de la ciutat grega

Conferenciant: Pere Castanyer Masoliver, Marta Santos Retolaza, Joaquim Tremoleda Trilla, Elisa Hernández Pastor i Marc Bouzas Sabater

Moderador: Xavier Nieto Prieto

Les recents excavacions arqueològiques realitzades a la part nord de la ciutat grega d'Emporion han permès, d'una banda, conèixer l'evolució de l'urbanisme d'aquest sector i, de l'altra, també recuperar la paleotopografia del promontori i entendre la connexió de la ciutat amb la fondalada natural que conformava l'antic port grec. Aquests treballs formen part del conjunt d'actuacions que recull l'actual projecte quadriennal de recerca arqueològica (2018-2021) impulsat per la seu d'Empúries del Museu d'Arqueologia de Catalunya, que té per objectiu l'estudi de les àrees portuàries de l'antiga Empúries.

Les intervencions programades a l'entorn del port grec s'han centrat sobretot en l'excavació en extensió de les tres illes d'edificacions que conformaven el barri portuari i en l'estudi de la seva evolució històrica, d'ençà del tercer quart del segle VI aC i fins el segle II-I aC. Aquest sector d'hàbitat comunicava amb el port

a través d'un camí perimetral, a redós del qual es va anar desenvolupant un espai de santuari, del qual en coneixem ja nombroses evidències.

2

9

de març

El projecte «AgriChange»: agricultura, riscos i estratègies de resiliència durant el neolític al nord-oest de la Mediterrània

Conferenciant: Ferran Antolín

Moderadora: Natàlia Alonso Martínez

AVÍS:

Aquesta conferència NO ES FARÀ DE MANERA PRESENCIAL. Es farà en línia i en directe a les 18.00 hores a través del canal de YouTube de patrimoni.gencat.

El projecte «AgriChange» (2018-2022) ha estudiat evidències relacionades amb les pràctiques agrícoles d'una sèrie de jaciments clau per al neolític del nord-oest de la Mediterrània. Entre els jaciments s'hi inclouen alguns com Can Sadurní, Cova Freda i Cova Gran, tots tres a Catalunya. S'ha posat, però, especial èmfasi en estudis pluridisciplinaris en jaciments amb dipòsits conservats en condicions anaeròbiques, com és el cas de Les Bagnoles (al sud de França) i Isolino di Varese (al nord d'Itàlia). L'objectiu és identificar moments de canvi en els cultius durant els inicis de l'agricultura i establir si es deuen a factors climàtics, d'esgotament de sòls, plagues o a factors culturals. A partir d'anàlisis interdisciplinàries (arqueobotànica, arqueozoologia —petits mamífers—, insectes), unes datacions radiocarbòniques i d'anàlisis isotòpiques en granes de cereals, així com un buidatge exhaustiu de la informació disponible de sitges d'emmagatzematge al territori d'estudi, s'han analitzat casos d'estudi concrets i actualment s'està fent ús de *machine learning* i anàlisi de *big data* per explorar patrons a gran escala. Els resultats obtinguts fins al moment

defineixen diversos moments i motors de canvi. Alhora, s'han obtingut dades essencials per entendre l'expansió de l'agricultura en el territori d'estudi, de les quals se'n destaca la identificació del possible inici dels jaciments lacustres alpins des d'una perspectiva econòmica.

La tortuga marina gegant del cretaci superior del jaciment fòssil de Cal Torrades (Alt Urgell)

Conferenciant: Oscar Castillo Visa
Moderador: Àngel Galobart Lorente

En l'àmbit de la paleontologia, la zona del Prepirineu és coneguda per les restes de fòssils de dinosaures, animals terrestres que van dominar els ecosistemes terrestres durant bona part dels ecosistemes de l'era mesozoica (compresa entre els 252 i 66 milions d'anys). En concret, i pel que fa al Prepirineu, ens trobem amb les restes fòssils (ossos, petjades i ous) dels darrers dinosaures que van viure a finals del cretaci superior. Però la geologia d'aquesta zona és molt rica i variada, amb abundants capes de roca que es van formar en un medi marí durant aquella època on, fins el moment, només s'hi havien descrit restes fòssils d'invertebrats. L'àrea a on es troba el jaciment paleontològic de Cal Torrades (Gavarres, Coll de Nargó, Alt Urgell) és, geològicament, d'origen totalment marí, i representa un moment concret en la història evolutiva de la península Ibèrica al final del cretaci.

Aquest jaciment destaca per la troballa de les restes d'un rèptil marí de grans dimensions. L'extracció de les restes va consistir en diverses intervencions paleontològiques d'urgència, que es van dur a terme durant l'hivern 2020-2021. La troballa del fòssil la va fer un aficionat que en va donar coneixement a Dinosfera (el centre d'interpretació paleontològica de Coll de Nargó) i gràcies a aquest avís es van poder

recuperar les restes. Els treballs de recuperació de les restes es van veure afectats tant per les condicions climatològiques com per la situació estratigràfica de les restes, en un barranc i cobertes d'un bon gruix de sediments durs. La preparació d'aquests fòssils va tenir lloc al taller de preparació paleontològica del Museu de la Conca Dellà i també, durant l'estiu de 2021, a Dinosfera dins de les activitats que es fan pel públic visitant.

Els resultats preliminars de l'estudi científic corroboren que les restes pertanyen a un sol individu, una tortuga marina de grans dimensions, possiblement la més gran trobada fins el moment a Europa. A més, la presència d'aquest gran vertebrat amplia la diversitat d'espècies a la regió i ajuda a comprendre la diversitat i riquesa d'aquests ecosistemes marins.

Novetats en l'ocupació del territori de Baetulo des de l'ibèric ple a l'antiguitat tardana. La intervenció de Coll i Pujol, 1 (Badalona, Barcelonès)

Conferenciants: Mikel Soberón Rodríguez i Clara Forn Perramon
Moderadora: Pepita Padrós i Martí

Des de ja fa uns anys diverses intervencions arqueològiques han anat posant en evidència l'interès i la riquesa que el suburbium occidental de Baetulo ofereix per a la comprensió de l'evolució de la ciutat i del territori badaloní. Aquesta conferència se centra en una d'aquestes actuacions.

Entre l'agost de 2019 i el març de 2020, es va dur a terme l'excavació del solar del número 1 del carrer Coll i Pujol de Badalona. Les restes documentades van assolir un ampli ventall cronològic des de les darreries del segle V aC fins el VI dC. Encara que no de manera contínua al llarg de tot el període, el principal element que va articular aquest espai va ser

un eix viari sota la forma d'un camí o via, amb bona part de les seves característiques més clàssiques. A banda i banda d'aquest eix es van localitzar unes petites instal·lacions d'època ibèrica, un destacat conjunt de tallers metal·lúrgics tardorepublicans, un *ustrinum* alt-imperial i un mausoleu vinculat a un potent edifici tardoantic.

5

20

d'abril

El control i la gestió del territori en època medieval entre el Ter i les Gavarres: els castells de Juià i Palagret (Gironès)

Conferenciants: Lluís Bayona i Ferran Codina

Moderador: Elvis Mallorquí

Al nord de la ciutat de Girona, dins les terres del comtat i bisbat homònims, se situa una línia de sis castells contemporanis, d'època medieval (Sant Martí Vell, Juià, Palagret, Celrà, Barbavella i Campdorà) implantats a inicis del feudalisme amb dos objectius ben clars: la gestió intensa d'un territori i el control de la via d'accés a Girona que transcorria entre el Ter i les Gavarres, l'antic camí anomenat *d'Empúries* o *estrada pública*. Situats a poca distància entre ells, tots s'emplacen en turons dels contraforts septentrionals del massís de les Gavarres, sobre el curs d'una riera i amb bon domini visual de la llera del Ter.

D'aquest conjunt de castells, dos han estat objecte de treballs continuats d'excavació i restauració (Juià i Palagret), promoguts pels consistoris municipals corresponents (Juià i Celrà), en col·laboració amb el Servei de Monuments de la Diputació de Girona.

En el cas del castell de Palagret els treballs es van iniciar l'any 2002 i van finalitzar el 2017, i en el castell de Juià les primeres actuacions es van dur a terme l'any 2014 i actualment estan en la fase final

d'execució. En ambdós casos els treballs sempre han compaginat actuacions d'excavació amb les de consolidació, restauració i adequació de les estructures i dels espais exhumats, amb l'objectiu de recuperar elements patrimonials singulars, estudiar-los, divulgar-los i fer-los accessibles basant-se en una diferenciació harmònica entre els elements originals, amb la mínima reconstrucció per a la seva estabilització, i els elements d'accessibilitat i protecció. Les excavacions han permès documentar les diferents fases constructives, els precedents, i el moment final, ambdós abandonats a la fi del segle xv.

6

4

de maig

La línia fortificada del Cinca a la Guerra Civil: sector Gandesa (Terra Alta). De l'estudi històric a la prospecció arqueològica

Conferenciants: Josep Maria Pérez Suñé i David Tormo Benavent

Moderador: Joan Martínez Tomàs

Els vestigis materials de la Guerra Civil són restes arqueològiques i, com a tals, susceptibles de ser estudiats amb la metodologia i les aproximacions teòriques de l'arqueologia. Entre les noves especialitzacions de l'arqueologia cal destacar la que té per objecte d'estudi els processos bèl·lics a partir de les restes recuperades en els escenaris on van tenir lloc. Una especialitat novadora subjecta a diferents denominacions: arqueologia del conflicte, arqueologia dels camps de batalla o de la guerra. Des del territori, estem duent a terme un programa de recerca a l'entorn de les fortificacions de la Generalitat de Catalunya a la rereguarda del front d'Aragó (1936-1937), l'anomenada Línia del Cinca, que comprenia els sectors Gandesa, Fraga, Montsió i Boltaña, la qual té per objecte contrastar l'escassa

documentació textual i planimètrica que es conserva amb un treball de camp fonamentat en la prospecció arqueològica convencional de superfície dirigida a localitzar, identificar i documentar les estructures d'enginyeria militar conservades a la comarca de la Terra Alta, diferenciant les corresponents a la Línia del Cinca (1936-1937) de les construïdes durant l'ofensiva d'Aragó i posterior batalla de l'Ebre (1938). La conclusió que hem extret és que sí que hi ha una certa discrepància entre allò que diuen els documents i la realitat material constatada sobre el terreny.

l'enllosat original de les cobertes de les galeries nord i est del claustre, on sorprenentment, es conservaven les traces gravades a escala natural de tres de les traceries que decoren i omplen els finestrals que envolten el pati del claustre.

7 18
de maig

Seguiment i excavació arqueològica a les obres de restauració de la Seu Vella de Lleida, 2019-2020

Conferenciant: Isabel Gil Gabernet i Marta Morán Álvarez

Moderadora: Marta Monjo i Gallego

El Pla director de la Seu Vella de Lleida, elaborat l'any 1993 pel Servei de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya, va plantejar la restauració de l'antiga catedral com una intervenció integral on, a més dels valors artístics i arquitectònics, es té en compte el pes històric com a edifici singular i, per tant, la necessitat de conèixer-ne el subsol, per entendre millor l'evolució del turó i de la ciutat en èpoques anteriors a la seva construcció. L'any 1997, amb l'excavació arqueològica prèvia a la restauració de la porta dels Fillols, es va engagar la col·laboració institucional entre la Generalitat i l'Ajuntament i, de llavors ençà, la secció municipal d'arqueologia s'ha fet càrrec dels treballs arqueològics vinculats als diferents projectes de restauració i revalorització del conjunt monumental. El seguiment arqueològic arran de les obres de restauració, a la Porta dels Apòstols, la torre del Campanar, i al pati i cobertes del claustre, han permès documentar part de

8 1
de juny

La producció de sal a l'edat del bronze. El jaciment de Pla de la Guineu (Gerri de la Sal, Pallars Sobirà)

Conferenciant: Marc Piera Teixidó

Moderador: Josep Gallart i Fernàndez

Es presenten els resultats de la recerca del jaciment del Pla de la Guineu (Baix Pallars, Pallars Sobirà). Es tracta d'un jaciment descobert l'any 2011 en el marc d'un seguiment arqueològic d'un eix viari i que, a partir de l'any 2014, ha estat objecte d'un estudi interdisciplinari per part de l'equip del SAPPO-GRAMPO de la UAB. Aquest estudi va posar l'èmfasi en el coneixement de l'obtenció de la sal en època prehistòrica, mitjançant l'estudi integral de totes les restes arqueològiques documentades i amb analítiques SEM de recipients ceràmics. Es tracta d'un conjunt d'estructures excavades al subsol amb petites estructures de combustió associades que presenta un rebliment molt específic format per argila negrosa amb abundants carbons, cendres, restes d'argila cuita i una alta concentració de fragments ceràmics; i que es vinculen a l'obtenció de sal a partir de l'ebullició d'aigua salada dins de recipients ceràmics. És un tipus de jaciment singular dins l'àmbit català, però ben documentat en l'àmbit europeu i peninsular, usualment ubicats a l'entorn d'una font d'aigua salada o a la vora del mar. Actualment, l'equip del SAPPO-GRAMPO continua la recerca en la producció i l'ús de la sal en altres indrets de Catalunya, amb una nova línia de recerca a l'entorn de la Ribera Salada d'Odèn al Solsonès.

9

15

de juny

La vil·la romana del Roser-El Mujal, Calella (Maresme)

Conferenciants: Natàlia Colomeda Folgado i Almodena García Ordóñez

Moderadora: Maria Teresa Miró i Alaix

La intervenció arqueològica realitzada durant el 2021 i 2022 al jaciment del Roser-El Mujal de Calella ha posat al descobert part de l'edifici residencial de la vil·la romana i del seu espai termal associat, amb un estat de conservació excepcional dels paraments.

Per bé que l'excavació ha estat parcial, s'ha pogut identificar la façana nord de l'edifici i diverses estances, que conserven estucs amb pintures en la majoria dels murs i estan distribuïdes al voltant d'un atri. Tres sales a l'oest de la part residencial, conservades gairebé fins al sostre, formen part d'un recinte termal amb diversos dispositius identificats fins ara, com una piscina interior, un hipocaust, diverses canalitzacions i una gran piscina exterior.

Les dades obtingudes permeten establir diferents fases constructives iniciades al segle I dC, amb una modificació a finals del mateix segle, quan s'hi van incorporar les termes. Un cop amortitzada la vil·la, a la segona meitat del segle II dC, el lloc es va tornar a ocupar amb unes construccions més modestes i de caire productiu, que van estar en ús durant bona part del segle VI dC, moment d'abandonament final del jaciment.

10

29

de juny

Els aqüeductes romans de Tarragona i del Baix Gaià. Estat de la qüestió

Conferenciants: Jordi López Vilar i Josep Maria Puche Fontanilles

Moderadora: Carme Miró i Alaix

Fa dos mil·lennis, els romans van construir grans infraestructures hidràuliques per primer cop a casa

nostra. Les restes d'aquest valuós patrimoni cultural relacionat amb l'aigua col·lectiva es troben actualment disperses pel Camp de Tarragona. El projecte d'investigació «Els aqüeductes romans de Tàrraco» (projecte quadriennal 2018-2021, Generalitat de Catalunya) en proposava l'estudi integral.

Els resultats, després de quatre anys de feina, són espectaculars i aporten grans novetats al coneixement dels aqüeductes de Tàrraco, més enllà de situar-los amb precisió i del fet que és una tasca encara en curs. D'entrada, s'ha passat de dos a sis aqüeductes. A més, de cadascun dels aqüeductes se n'ha determinat el traçat, el punt de captació, les característiques arquitectòniques i la cronologia amb força èxit. La feina d'investigació de l'ICAC sobre els aqüeductes romans en els darrers anys ha aclarit finalment quina és la seqüència històrica dels grans aqüeductes que van abastir la ciutat de Tàrraco i d'altres que la portaven a algunes de les vil·les romanes que s'escampaven pel territori per proveir les termes privades i per regar les diferents hortes.

11

21

de setembre

La necròpolis medieval de Cal Pa i Fígues. La intervenció arqueològica a l'ampliació del VINSEUM de Vilafranca del Penedès

Conferenciants: Jordi Amorós, Núria Armentano, Imma Mesas i Arianna Salonia

Moderador: Xavier Esteve Gràcia

Les recents obres de remodelació i ampliació del Museu de les Cultures del Vi de Catalunya (VINSEUM) comportaren, entre d'altres, l'enderroc de Cal Pa i Fígues, un immoble adossat entre el Palau Reial de Vilafranca (segle XIII) i l'antiga capella gòtica de Sant Pelegrí (segle XIV), part també del museu. El control arqueològic d'aquests treballs ha permès caracteritzar l'evolució dels usos d'aquest espai des dels moments de la fundació de la vila fins a l'època actual.

Hi destaca, per la seva significació històrica, l'extensa zona funerària que s'hi va estendre entre el segle XIII i XV. S'hi ha documentat un total de 119 inhumats en 74 unitats funeràries.

Hi trobem, d'una banda, un grup de 16 tombes, datables a partir de la segona meitat del segle XIII, situades en una porció de terreny al fons del solar, el qual havia estat una zona de sitges d'emmagatzematge, pous i horts. Únicament un parell de tombes es troben adjacents a la capella dels Trinitaris.

D'altra banda la majoria de les tombes es troben concentrades en l'antic espai d'un corraló adjacent al Palau Reial. En aquest àmbit, si bé la major part de tombes són individuals, en fossa simple, 11 són dobles i 2 són d'inhumacions múltiples. Una consisteix en una fossa en la qual s'hi van arrenjar i superposar 6 individus. L'altra és una sitja excavada en la zona central del corraló amb un total de 28 individus disposats en 12 nivells successius. Aquesta inhumació col·lectiva va ser datada en la 2a meitat del segle XIV, període que coincideix amb la gran epidèmia de la Pesta Negra.

Finalment, una desena de tombes, algunes possiblement ja del segle XV, s'estenien més enllà d'aquest àmbit fins l'antiga zona de pous i horts.

A partir d'aquest segle va perdre la funció de necròpolis i va tornar a esdevenir un l'espai d'activitats domèstiques i productives.

12 | 5
d'octubre

Ossos fòssils al permia de la península Ibèrica: una finestra única als ecosistemes de vertebrats més antics de Catalunya

Conferenciants: Josep Fortuny i Eudald Mujal
Moderador: Albert Vidal Martí

L'any 2019 un equip internacional d'investigadors va descobrir un jaciment notablement ric en restes òssies del permia a les roques vermelles de Coll de

Creus, a l'àrea més occidental del Parc Natural del Cadí Moixeró. L'any 2021, fruit de l'excepcionalitat de la descoberta, es va programar una excavació paleontològica, així com també prospecció, a aquesta àrea. Això va permetre: 1) la recuperació de nombroses restes òssies corresponents a diferents grups de vertebrats i 2) la situació dels fòssils en un context estratigràfic precís. La riquesa fòssil, tant en termes d'abundància com de (bio)diversitat, juntament amb el fet que es troben en roques d'edat permiana, fan que aquest jaciment sigui únic, no només en l'àmbit peninsular, sinó també en l'àmbit europeu. El permia és un període geològic caracteritzat per importants canvis climàtics (escalfament global), que van comportar canvis dramàtics als ecosistemes, amb diverses extincions en massa. L'escassetat general de jaciments d'aquesta edat, que va ser únic a la península Ibèrica, fa de Coll de Creus una finestra única per entendre l'evolució dels ecosistemes terrestres en un context de canvis climàtics que van comportar crisis biòtiques sense precedents.

13 | 19
d'octubre

Recuperació, restauració i estudi de diversos monuments megalítics de la zona del Solsonès i Bages, en el marc del projecte «Gegants immortals», per tal de garantir la salvació dels seus valors culturals

Conferenciants: Lúdia Fàbregas, Aleix Barberà i Pablo Martínez

Moderadora: Araceli Martín Colliga

El projecte «Gegants immortals» és un projecte de salvaguarda de sis esteles i estàtues menhirs situades al Solsonès. Aquest projecte està coordinat pel Museu de Solsona, patrocinat pel Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya i gestionat pel Consell Comarcal del Solsonès. Compta també amb la col·laboració de diversos ajuntaments, entitats culturals i els propietaris dels terrenys on es

trobaven ubicades. És un projecte pioner a Catalunya que ha permès actuar en la salvaguarda de diversos elements arqueològics en col·laboració amb institucions públiques i particulars, i que ha fet participi el territori al qual pertanyen.

Catalunya es troba plenament integrada dins el fenomen de l'estatuària antropomorfa europea del neolític final i del calcolític i podem afirmar que no es tracta d'una simple extensió d'un fenomen escultòric veí, sinó d'expressions pròpies arrelades en tradicions autòctones. El repte de la recerca, i d'aquest projecte en concret, és aprofundir en la caracterització d'aquests elements de pedra com a manifestació de les comunitats humanes existents a casa nostra a la prehistòria.

Els elements estudiats presentaven greus problemes de conservació a causa de la seva exposició a la intempèrie. Aquesta va ser la causa per la qual l'equip d'arqueòlegs va proposar el projecte al Museu de Solsona. Una vegada recollits foren dipositats al Santuari del Miracle on han estat restaurats i consolidats i actualment es troben en fase d'estudi.

14
2
de novembre

Intervencions a la ciutat d'Aeso i a la vil·la romana de Llorís (Isona i Conca Dellà) entre 2019-2021

Conferenciants: Ignasi Garcés Estallo i Catalina Mas Florit

Moderador: Josep Guitart i Durán

Entre els anys 2018 i 2021 s'ha reprès la investigació arqueològica a la ciutat romana d'Aeso i al seu territori des d'un nou projecte impulsat per la Universitat de Barcelona, amb la col·laboració de diverses entitats.

Dins la ciutat s'ha extret un considerable volum de terra d'aportació medieval i moderna a l'Hort del Cavaller, que ha permès documentar una torre del període republicà (la primera identificada en el recinte defensiu), un nou sector de muralla i diverses construccions alt-

imperials. També s'ha impulsat la revisió d'intervencions d'urgència passades, com la efectuada al Serrat dels Espinyers, i en el territori s'han efectuat prospeccions i s'han localitzat nous jaciments romans.

A la vil·la de Llorís s'ha realitzat una prospecció geofísica el 2019, una intervenció per adequar un itinerari de visita el 2020 i la primera campanya d'excavacions programades el 2021. Aquesta darrera s'ha focalitzat en tres sectors: a la terrassa més alta s'ha excavat en part les restes d'un mausoleu, on s'han recuperat diversos enterraments tardoromans; al sector mitjà i central, l'excavació d'una estança ha confirmat la complexitat de la vil·la, i a la part inferior s'ha excavat el caldari d'un balneum que l'any anterior havia proporcionat el cap d'un lleó de marbre.

15
16
de novembre

L'oppidum de Gebut (Soses, Segrià): resultats d'un nou projecte de recerca (campanyes 2017-2021)

Conferenciants: Natàlia Alonso Martínez i Andreu Moya i Garra

Moderador: Emili Junyent

El poblat de Gebut (Soses, Segrià) va ser excavat a inicis dels anys quaranta i durant decennis ha estat abandonat i ha patit una degradació sistemàtica. Tot i que l'any 1987 es va realitzar una primera intervenció de documentació, no va ser fins al 2017 que va iniciar-se un projecte de recerca i de recuperació patrimonial del jaciment gràcies a la signatura d'un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Soses i la Universitat de Lleida (UdL). A partir del 2018 les intervencions s'han realitzat en el marc del projecte quadriennal CLT009/18/00039 «La fortalesa dels Vilars i l'oppidum de Gebut: Gènesi, identitat i heterogeneïtat en l'ethnos ilerget», liderat pel Grup d'Investigació Prehistòrica de la UdL.

Els resultats d'aquestes intervencions han modificat la visió que hi havia de Gebut com un simple oppidum

de l'ibèric ple i aporten noves dades que enriqueixen el seu valor científic i patrimonial. Entre elles destaquen: el descobriment d'una muralla torrejada de la primera edat del ferro, l'existència d'un espai d'hàbitat anterior a la construcció d'aquest primer sistema defensiu (possiblement també de la primera edat del ferro), la datació de l'amortització de la cisterna en l'ibèric antic, la constatació de l'existència d'un fossat d'època ibèrica que funcionaria amb la muralla i diverses torres, i el descobriment d'una ampliació del poblat cap al nord, en funcionament durant el segle III a. de la n. e., els canvis en la xarxa viària i la troballa d'un espai de producció possiblement de vi, de característiques insòlites dins del món ibèric català.

recerca «ArqueoBorn», amb l'objectiu principal de donar continuïtat a l'estudi i la recerca de les restes excavades i dels testimonis materials, així com el d'aprofundir en el coneixement d'aquelles parts no estudiades. Per assolir-ho, es va plantejar una intervenció arqueològica anual en un punt del conjunt arqueològic on no s'hagués esgotat l'estratigrafia prèviament. El treball conjunt d'arqueòlegs i restauradors va fer possible l'aixecament de paviments i l'excavació sistemàtica del subsol. Les diferents intervencions arqueològiques van permetre documentar totes les fases constructives dels àmbits estudiats i, en un dels casos, fases anteriors a la construcció del barri en aquest punt de la ciutat.

16

30

de novembre

Intervencions arqueològiques a l'antic mercat del Born (2016-2020): l'«ArqueoBorn», un programa de recerca d'El Born CCM

Conferenciants: Antoni Fernández Espinosa i Eugènia Bort Tena

Moderadora: Gemma Hernández Herrero

Enguany fa 20 anys que va finalitzar la intervenció arqueològica a l'antic mercat del Born, que va posar al descobert 8.000 m² del barri de la Ribera enderrocat per la construcció d'una ciutadella militar. El bon estat de conservació i la possibilitat de donar a conèixer les restes d'un espai urbà d'origen medieval amb una darrera fase de final del segle XVII i inici del segle XVIII, van facilitar la conservació de les restes arqueològiques i la transformació de l'antic mercat del Born en un centre cultural.

Fins l'any 2014, les intervencions arqueològiques al subsol eren subsidiàries de les obres de construcció del centre cultural. A partir de 2016, el Born Centre de Cultura i Memòria va implantar el programa de

Programa

TRIBUNA D'ARQUEOLOGIA 2022

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

